



---

Raadsvergadering

Agendanummer:

---

Onderwerp: Zienswijze op het nieuwe actieprogramma van de RWB

---

Steenbergen; 23 januari 2024

Aan de raad,

## 1 Inleiding

Met de aanvang van een nieuwe bestuursperiode kan het voorkomen dat een gemeenschappelijke regeling haar langetermijnvisie veranderd om zo een (gewijzigde) stip op de horizon neer te zetten. De Regio West Brabant (RWB), een gemeenschappelijke regeling van 16 gemeentes, heeft in de afgelopen periode gewerkt aan hun langetermijnvisie (actieagenda) voor de periode 2024-2028.

Deze actieagenda ligt nu, ter zienswijze, voor aan college en raad. Daarbij ontwikkelt dit actieprogramma zich in een veranderende wereld waarbij ook de veranderende rollen van de Economic Board West Brabant en de komst van de Stedelijke Regio's een rol spelen.

Voor deze zienswijzenprocedure heeft het college een reactie voorbereid (zie de bijlage). Het staat de raad vrij om deze te wijzigen of te amenderen. De bedoeling is uiteindelijk om als college en raad gezamenlijk een zienswijze in te dienen.

## 2. Achtergrond

### Het ontstaan van de nieuwe voorgestelde koers van de RWB.

De regio West-Brabant is lang een regio geweest die zich profileert heeft met een gemiddeld economisch profiel (denk aan agrofood, logistiek, haven, industrie, maintenance etc.).

Echter zien we vanuit alle hoeken (vanuit het bedrijfsleven, nationaal maar ook vanuit Brussel) dat de "de kracht van de plant" steeds meer gezien wordt. Met deze kracht wordt bedoeld dat planten zeker niet alleen maar gebruikt kunnen worden om voedsel te produceren (agrofood), maar ook om (plantaardige) grondstoffen, eiwitten en zelfs eindproducten te kunnen maken. Daarnaast kunnen ook rest- en afvalstromen efficiënter gebruikt worden, om bijvoorbeeld biogas te maken of om water te besparen.

De plant kan dus overal van waardevolle betekenis zijn. Deze plantaardige (of plantbased) keten zit overal in de gemeente Steenbergen. Denk aan de kleipolders waar aardappelen worden geteeld, maar ook aan een Rijk Zwaan die via zaadverdeling ziektes kunnen uitroeien of een Cosun die eiwitten en chemische stoffen halen uit bieten. Steenbergen heeft binnen zijn gemeentegrenzen eigenlijk alles van wat men onder plantaardig zou verstaan.

De “kracht van de plant” wordt daarbij ook steeds meer in de regio gevoeld. Vandaar dat de Economic Board West-Brabant (samenwerking tussen onderwijs/bedrijfsleven en overheid) ook gekozen heeft om in zijn nieuwe agenda te kiezen voor de plantbased-economie (plantaardig) als een van de twee speerpunten. Met deze nieuwe agenda kan de regio zich ontwikkelen als een hoofdspeler op nationaal en internationaal niveau en kunnen we een aantrekkelijke broedplaats vormen voor plantbased bedrijven.

Met het “vergroenen” van deze Economic Board agenda heeft ook de Regio West-Brabant (RWB) zijn eigen actieagenda voor de periode 2024-2028 gericht op plantbased en circulair. De RWB helpt dan om vanuit “de overheid” handen en voeten te geven aan Economic-Board agenda op de plantbased en circulaire economie.

Met plantbased als speerpunt in beide agenda’s kan de regio zich ook beter profileren, want een sterk regionaal verhaal is zowel een pre in Brussel als in Den Haag. Met een duidelijk plantaardig verhaal kunnen we ook veel beter en gericht subsidies en netwerken ontwikkelen. Ook netwerken en subsidies die juist ook voor Steenberghe relevant en toepasbaar zijn, zoals voor de innovaties van het AFC.

Met deze scherpere keuze op inhoud verandert ook de rol van de RWB. Waar de RWB in het oude regiem deels uitvoerend bezig was (in het kader van mobiliteit, arbeidsmarkt, ruimte en economie) kiest de RWB nu voor een duidelijk strategische rol die zich meer richt op de (economische) randvoorwaarden om een zwengel te geven aan de plantbased-economie:

- Netwerken opbouwen en onderhouden (regionaal en bovenregionaal)
- Kennis bevorderen en lerend vermogen vergroten
- Signaleren, agenderen, adresseren (incl. monitoring)
- Agenda’s verbinden via lobby (Europees en Nationaal).
- Kennis en ervaringen uit pilots delen
- Multiplier genereren middels subsidies en cofinancieringen

De RWB wordt dan ook een (financiële) multiplier voor gemeentelijke en regionale ontwikkelingen. Zowel op inhoud (lobby) als in financiën (subsidie). Daarmee kunnen we ontwikkelingen van bedrijven en initiatieven borgen en steunen als overheden.

Een goed voorbeeld van een plantbased multiplier is onze groene propositie op de Regiodeal (5<sup>e</sup> tranche), waarover de raad vorig jaar over geïnformeerd is. In deze Regiodeal-propositie hebben we gezamenlijk als regio een rijksbijdrage gevraagd van 30 miljoen op een totale investering van 80 miljoen. Met de nieuwe koers van de RWB is het de bedoeling dat dergelijke trajecten (maar denk ook aan lobbyagenda’s) gemeengoed worden.

Het Actieprogramma is dan de lange termijnkoers naar 2028 om deze nieuwe rol van de RWB neer te zetten. De jaarplannen zijn dan de jaarlijkse concretisering van deze agenda met concrete acties over de programmalijnen in de agenda. Het actieprogramma is daarmee ook een dynamisch stuk en aan verandering onderhevig.

### **De 3 nieuwe programmalijnen van het actieprogramma.**

De nieuwe rol kristalliseert zich uit in 3 programma’s met aanverwante acties.

- *Programma Plantaardige Regio*

Actie: Positioneren en profileren van West-Brabant als plantaardige regio:  
 Het maken van een propositie en een positioneringsstrategie voor plantaardig West-Brabant. Het faciliteren van bovenregionale netwerken in de plantbased sfeer en gemeentes helpen met het maken van beleid op de plantbased-economie.

Actie: Meer innovatiekracht door toegespitste ontwikkeling en toepassing van kennis en kunde:  
 Onderzoeken van kansen en knelpunten bij triple-helixpartners om zo oplossingen te formuleren.

Actie: Werken aan passende randvoorwaarden voor de plantaardige economie:  
 RWB organiseert regionale inbreng in Rijks- en provinciaal beleid en organiseert lobby voor provinciale en Rijk investeringen die de landbouwtransitie in West-Brabant helpen versterken.

• *Programma Circulaire Regio*

Actie: Slim organiseren van West-Brabant als Circulaire regio:  
 RWB ontwikkelt scenario's en actielijnen op circulaire schaal en organiseert coalities op prioritaire thema's waarmee externe middelen kunnen worden aangetrokken (multiplier).

Actie: Fysieke randvoorwaarden t.b.v. transitie circulaire regio:  
 RWB brengt partijen bij elkaar en organiseert de ontwikkeling van een dashboard voor cruciale grondstof- en reststromen, infrastructuur en ruimtebeslag, waarmee knelpunten geïdentificeerd kunnen worden. Ook verkent RWB wat nodig is voor de toekomstbestendige bedrijventerreinen en de doorontwikkeling van circulaire toplocaties en campussen.

Actie: Versterken ecosysteem Circulaire regio:  
 RWB organiseert en faciliteert "transitielabs" waarin in triple helixverband barrières prioritaire circulaire ketens, zoals circulair en biobased bouwen, worden geïdentificeerd.

Actie: Circulaire overheid:  
 RWB stimuleert gemeenten circulair te worden via het opzetten van een (gecoördineerd) leerprogramma, masterclasses inkopen en opdrachtgeven en best practices via online 'scorebord'.

• *Programma Innovatieve Regio*

Actie: Investeren in een "lerende overheid":  
 Gemeenten en RWB hebben kennis van ervaringsgericht leren en werken en kunnen dit implementeren in de eigen organisatie.

Actie: Bouwen aan een sterk vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven:  
 RWB onderzoekt wat innovatieve bedrijven in de nieuwe economie randvoorwaardelijk nodig hebben, welke locaties regionaal gezien kansrijk zijn en hoe zij elkaar kunnen versterken.

Actie: Organiseren van krachtenbundeling en multiplier:  
 RWB organiseert krachtenbundeling richting rijk, door relatiemanagement met overheden en kennispartners en het opzetten van strategische allianties binnen en buiten de regio en samenwerking in een regionaal lobbyprogramma (bijvoorbeeld RegioDeal).

**Ontwikkelingen van de stedelijke regio's lopen erdoorheen.**

De transitie van de RWB is wel een stuk complexer geworden door de komst van de Stedelijke Regio's. De Stedelijke Regio's zijn ontstaan uit de noodzaak tot een bredere en scherpere

regievoering op rijks/provinciaal niveau als het gaat om keuzes in de ruimtelijke- en economische ordening, ook gezien de huidige opgaven zoals de transitie van de landbouw en het woningtekort.

Belangrijke pijlpaal was daarbij de Ruimtelijke Ordeningsbrief van 17 mei 2022, waarin het Rijk zijn visie gaf op de nieuwe regierol in de Ruimtelijke Ordening. Via de Rijksbrede Nationale Omgevingsvisie (NOVI) zijn de eerste kaders opgesteld hoe we alle ruimtelijke wensen willen inpassen. Concretisering gebeurt dan op verschillende lijnen. Voor gebieden waar stapeling van ruimtelijk opgaven zeer hoog is vormt een gebiedsgerichte aanpak een oplossing. Dit zijn de stedelijke regio's, waaronder de Stedelijke Regio West Brabant West (SRWBW).

De 7 gemeenten (Woensdrecht, Bergen op Zoom, Steenbergen, Rucphen, Halderberge, Moerdijk en Roosendaal) werken sinds 2021 aan de Stedelijke Regio West-Brabant West (SRWBW). Daarbij is de verstedelijkingsstrategie al reeds vastgesteld door gemeenten en werken we nu door aan een concretisering van deze strategie in de Regionale Investeringsagenda (RIA). In deze RIA zullen concrete gemeente overstijgende projecten komen die ook gefinancierd moeten worden.

### **Transitie tussen RWB en Stedelijke Regio's**

Vanwege de ontwikkeling van de stedelijke regio's en de aangescherpte focus van het Actieprogramma van RWB, is er sprake van een heroriëntatie op bepaalde activiteiten. De uitvoerende taken (zoals mobiliteit en bedrijventerreinen) van de RWB zullen dan worden herbelegd bij de Stedelijke Regio's, waar ze beter passen. Daarvoor is 2024 als transitiejaar aangewezen waarbij de overige taken in 2024 nog door de RWB worden gedaan om ze daarna neer te leggen bij de Stedelijke Regio's. Dit transitiejaar brengt geen extra kosten met zich mee voor deelnemende gemeenten.

Wel kan er, vanwege de ontwikkeling van de stedelijke regio, een extra beroep gedaan worden op gemeentes gedaan worden om meer te investeren in de regionale samenwerking. Gecombineerd met de nieuwe groene agenda van de RWB ontstaat dan wel de vraag waar we als gemeenten geld en capaciteit op moeten zetten. Zeker als zowel de RWB als de Stedelijke Regio strategisch voordelig zijn voor de gemeente Steenbergen, maar ook omdat de "ravijnjaren 2026-2027" toch onzekerheid met zich meebrengen. Een andere fundamentele vraag is ook hoe de projecten in de Stedelijke Regio zich kunnen verhouden tot de RWB. Kunnen we projecten dan borgen in lobby of subsidie agenda's?

Dit is nog een vraagstuk wat zich aan het ontwikkelen is, maar waar we wel naar verwijzen in onze zienswijzen.

### **De zienswijze: RWB en Stedelijke Regio's**

In de zienswijze die het college voorbereid heeft spreekt steun uit voor de nieuwe plantbased koers van de RWB, maar maakt deze steun niet onvoorwaardelijk. Het is namelijk geen automatisme dat er meer geld naar de regio gaat (RWB + Stedelijke Regio). We maken de vraag expliciet om het gesprek samen met de stedelijke regio's aan te gaan om de wederzijdse kansen te bespreken. Dat vraagt, gezien het vertrek van de directeur-secretaris, om een goede transitie manager die deze transitie in goede banen kan leiden.

Gezien deze transitie vragen we ook om wel het actieprogramma vast te stellen in 2024 maar deze in 2025 te herzien (met een aangepast jaarplan over 2025) naar de meest recente ontwikkelingen in de regio.

### 3. Overwegingen

- De Raad kan de zienswijze aanpassen voordat deze verstuurd wordt.  
Met deze zienswijzeprocedure kan de raad een mening vormen over het actieprogramma. Het staat de raad vrij om de voorgestelde zienswijze aan te passen.

### 4. Middelen

Het transitiejaar 2024 vraagt geen extra middelen van gemeenten. Ook voor het nieuwe actieprogramma vraagt men geen extra middelen. Wel is het een openstaand vraagstuk waar we als gemeenten geld en capaciteit op moeten zetten als zowel de stedelijke regio als de RWB zich gaan doorontwikkelingen.

### 5. Duurzaamheid

De nieuwe koers van de RWB raakt zeker het thema duurzaamheid. Het is dan vooral iets wat randvoorwaardelijk (in lobby/subsidies) ons kan helpen om meer geld en aandacht te genereren voor duurzaamheidsthema's rondom plantbased en circulair (denk aan reststromen, waterbesparing, landbouwinnovatie).

### 6. Risico's

Met deze zienswijze houdt de gemeente Steenbergen een slag om de arm als het gaat over de financiële situatie van gemeentes (door de Ravijnjaren).

### 7. Communicatie/Aanpak

Na de deadline worden de zienswijzen van verschillende gemeentes verwerkt en worden ter vaststelling aangeboden aan het Dagelijks Bestuur (eind maart) en het Algemeen Bestuur (medio april) van de RWB. De aanstelling van een nieuwe directeur-secretaris kan op zijn vroegst in maart 2024 beginnen.

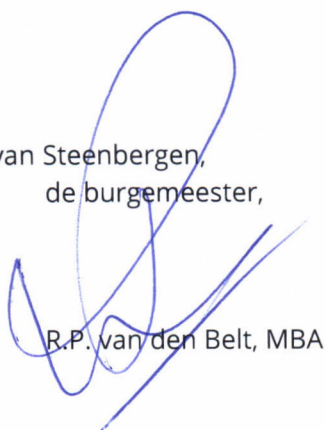
### 8. Voorstel

1. De gezamenlijke zienswijze (2401054) op het RWB-actieprogramma 2024-2028 op te sturen naar de GR RWB.

Hoogachtend,  
burgemeester en wethouders van Steenbergen,  
de secretaris,



J. van Delden



R.P. van den Belt, MBA